

Chipul tânăr al teatrului britanic

Până nu demult, imaginea teatrului britanic se asocia, pentru noi, cu Teatrul Național din Londra, cu Royal Shakespeare Company și spectacolele lui Peter Brook, cu compania „Cheek by Jowl”. Nu vorbesc de dramaturgie, prezentă adesea pe scena românească, ci de arta spectacolului. Prin televiziune ne-au parvenit și o parte din înscenările, cumiți și respectuoase față de text – dar un respect încărcat de cultură și de rafinamentul cuvântului –, realizate de BBC cu operele marelui Will.

În această primăvară – între 14 și 22 martie – am putut cunoaște și o altă față a teatrului britanic. Începutul l-a făcut, de fapt, acum doi ani, scurta microstagione care s-a numit „British Season” și care ne-a prezentat două dintre trupele pe care le-am revăzut acum: „Opera Circus” și „Told by an Idiot”. Acestora li s-au adăugat acum „Empty Space” și „Volcano”, toate patru alcătuind o mică mostră de teatru profesionist alternativ, modern și îndrăzneț, lipsit de prejudecăți și de orice fel de inhibiții, în care puținătatea mijloacelor tehnice este compensată de o inventivitate fără limite în planul expresivității actoricești, regizorale sau scenografice și de o impecabilă rigoare profesională.

Nici una dintre cele patru companii prezente în ceea ce s-a numit British Spring Festival nu a avut la baza spectacolului său o piesă, adică un text construit coerent, scris de un dramaturg, definindu-se ca o operă dramatică. Să fie acesta un semn al unei tendințe mai generale în arta spectacolului contemporan, tendință în care se înscriu și unii din creatorii de spectacole din țara noastră? E un subiect de cercetare și de meditație.

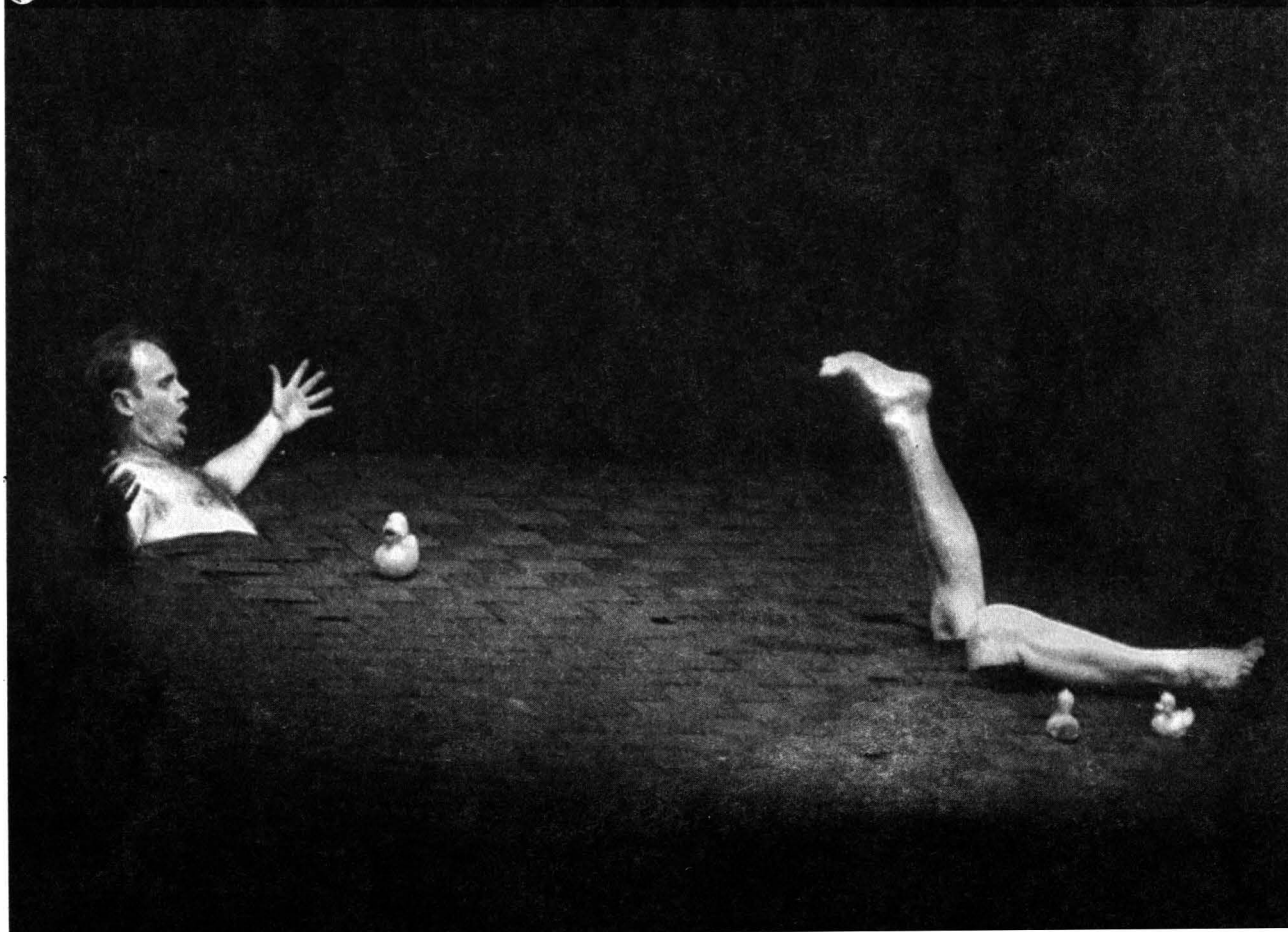
Toate sunt trupe mici și tinere, atât ca timp scurs de la înființare – între doisprezece și trei ani –, cât și ca vârstă a membrilor lor.

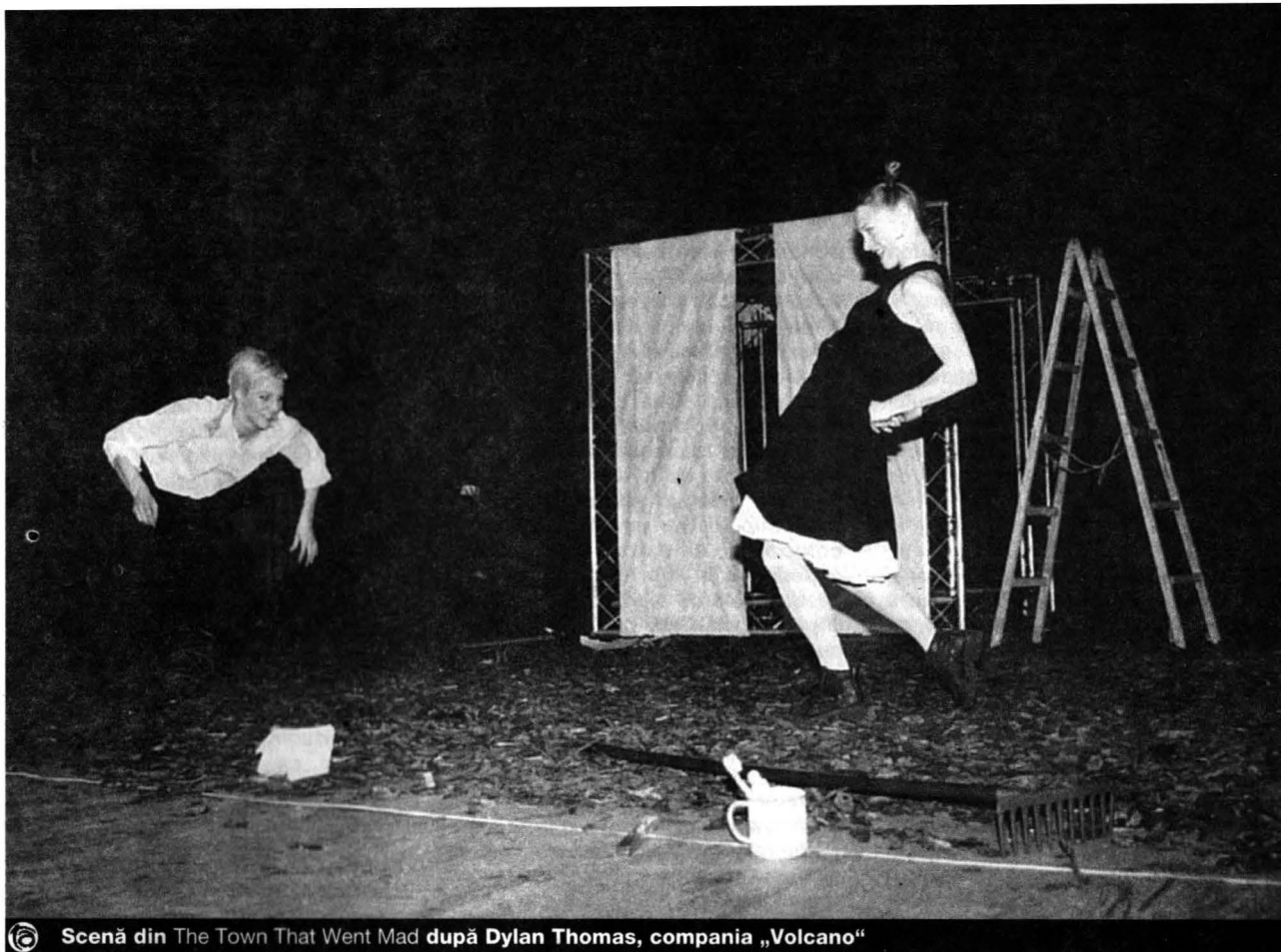
● Să începem cu „Empty Space Theatre Company”, întemeiată de regizorul Andrew Holmes în 1985 „pentru a reprezenta lucruri noi, pe o scenă simplificată ca decor, la cele

mai înalte standarde interpretative”. **Dr. Jekyll & Mr. Hyde** sau, cu titlul integral, **Ciudatul caz al doctorului Jekyll și al domnului Hyde**, adaptare scenică de Robin Brooks după faimosul roman al lui Robert Louis Stevenson, apărut în 1886, se înscrie în acest program. Într-adevăr, pe scena goală, unicul element de decor este o ușă foarte înaltă, multifuncțională, care figurează când interiorul, când exteriorul casei, dar și unele momente conflictuale din conștiința doctorului Jekyll înfruntat de dublul său, Mr. Hyde. Câteva scaune mai adaugă ceva la decor. Laboratorul doctorului Jekyll este sugerat prin gesturile acestuia – mimează turnarea într-un recipient nevăzut a substanței ce bolborosește și gălgâie. Din ea se va întrupa făptura ce reprezintă răul din conștiința doctorului, chipul malefic al lui Hyde rămânând totdeauna imprecis. Procedee ingenioase descriu întâlnirile doctorului Jekyll cu dublul său, crima lui Hyde este evocată prin loviturile ritmice ale unui baston, un întreg fond sonor creează efectul unor imagini vizuale, totul provocând la maximum imaginația spectatorului. Cu scenografia zgârcită dar elocventă creată de Anna Georgiadou, cu regia profundă și rafinată, inventivă și energică a lui Andrew Holmes, cu interpretarea de mare precizie și acuratețe a numai patru actori – Andrew Wheaton, Adam Fahey, Simon Walter și Steph Bramwell (aceștia doi din urmă schițând mai multe personaje) –, spectacolul izbutește să creeze atmosfera de mister și neliniște cerută de povestirea „ciudatului caz” ce pune în discuție dualitatea ființei umane. Și chiar dacă repetarea unor procedee, a unor sugestii sonore poate da impresia de monotonie, spectacolul s-a impus prin precizia interpretării actoricești și puterea de sugestie a întregii ambianțe, dovedind că și exactitatea matematică, folosită cu abilitate, poate stârni frisoane.

● Un gen de spectacol cu totul diferit a prezentat compania „Opera Circus”, pe care, de altfel, unii spectatori au mai văzut-o în 1995, cu același **Shameless!** (Fără rușine!), entuziasmul de

Imagine din Shameless! după Brecht, compania Opera Circus

© Scenă din *The Town That Went Mad* după Dylan Thomas, compania „Volcano“

atunci al publicului românesc justificând revenirea reprezentației în această Primăvară teatrală. Patru actori – și ce actori! – interpretează cinci personaje (o văduvă tânără și plină de foc mocnit, un fante agresiv, un neșăpăreț hrăpăreț, soția pioasă a acestuia și o servantă nurlie) implicate într-o serie de peripeții inspirate din scurtele povestiri ale lui Bertolt Brecht și din tablourile lui Otto Dix, cântă (cu voci excelent cultivate pentru operă) și în același timp mimează, fac salturi acrobatice pentru a plonja în țesătura elastică a unui pat uriaș (unicul element de decor), mobil și multifuncțional, din care apar pe rând când capete, când picioare, sugerând scene erotice, scene comice, scene onirice, scene poetice. Totul, scăldat în ironie, umor și voie-bună, pe o muzică compusă de Paul Sand îmbinând arii din opere de Verdi, Mozart, Rossini, Puccini, Händel, Johann Strauss și alții, pe texte scrise de compozitor, luând în răspăr dramatismul operelor originare și transformând întregul într-o parodie colosală a tradiționalului **belcanto**, sub îndrumarea regizorului David Glass și a pianistului Stephen Ellis, acompaniator și totodată dirijor al ansamblului. Un mecanism scenic de o mare vivacitate și de o perfectă sudură a echipei, îndelung exersată. Numele actorilor: Edward Hands, Tina Ellen Lee, Morag Mc Laren, Richard Morris. Scenografia: Rae Smith.

● Cu trupa „Volcano“ din Swansea am plonjat cu adevărat într-o lume nebună, nebună, nebună. Nu pentru că spectacolul s-a chemat **Orașul care a înnebunit**, schimbând astfel titlul blând (**Under Milk Wood**) al operei poetului Dylan Thomas, care i-a servit drept sursă de inspirație, ci pentru că tot ce s-a petrecut pe scenă, timp de o oră și jumătate, a fost o dezlănțuire frenetică de mișcare, cuvânt, țipete, gest, acrobație, muzică **crazy** și sexualitate exacerbată. Peste toate se revarsă la un moment dat vocea lui Tom Jones cu o binecunoscută melodie, spectacolul atingând intensități paroxistice și crescând mereu, incredibil, până la extraordinara clipă de poezie din final, pe fundalul unui cer înstelat care scaldă toată nebunia într-o lumină

de vis. Cadrul metalic, lucitor al unui cub enorm a fost decorul acestui spectacol; mănuit cu virtuozitate, astfel încât să poată sugera orice spațiu de joc: o cameră, un acoperiș sau o punte de vapor. Actorii – Andrew Jones (autor și al ingeniosului decor), Gillian Lyon, Emma Carter, Roy Sadler, Simon Thorp, Russell Gomer –, de o rară expresivitate corporală, s-au dăruit iureșului general cu umor, cu ironie și cu o libertate frizând uneori impudoaarea. Cronicarul unui ziar galez scria că spectacolul nu e recomandat copiilor... Regizor a fost croatul Branko Brezovec, cu care trupa a mai colaborat și altă dată, într-o deplină unitate de viziune și mijloace.

● Cunoscută din turneul românesc din 1995, compania „Told by an Idiot“ și-a dovedit din nou rafinamentul artistic într-o improvizație creată sub îndrumarea regizorului John Wright. Tema: un triunghi amoros; titlul: **You Haven't Embraced Me Yet** (Încă nu m-ai îmbrățișat). Nota dominantă a spectacolului e candoarea, o candoare plină de haz, inocent și complice totodată. Jocul actorilor e făcut din gesturi mărunte, semnificative, executate cu o dexteritate ce le conferă naturalețe, spontaneitate. Sugestia înlocuiește expresia directă. Cele trei personaje – Jimmy, Emmy și Nathalie – își trăiesc povestea de amor, trădare și răzbunare ca într-o veselă halucinație, fără cumplite încrâncenări; replici simple, rostite ca un leit-motiv („ai săni frumoși“), fac deliciul sălii. Decorul, dominat de o scară centrală în spirală, în vârful căreia o cortină roșie sugerează și ascunde fapte inavuabile, e simplu și sugestiv; spațiul scenic se extinde uneori și asupra sălii și totul lasă impresia unui joc la care ai participat cu plăcere, fără a te implica. Cei trei actori au fost Catherine Marmier, Hayley Carmichael, Paul Hunter.

● Mi-e dor de marele teatru britanic.

MARGARETA BĂRBUȚĂ